

Svarīgi, lai cilvēks tiešām būtu pirmajā vietā

Darīt labu, nesaņemot atlīdzību, ne kuram katram tas ir pa spēkam. Jaunieši brīvprātīgo darbu uztver kā nepieciešamu pieredzi. Cēsnieces SIGITAS SKUJIŅAS dzīvē jau ilgāku laiku būtisku lomu ieņem biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”. Sigita ir struktūrvienības “Latvijas Sarkanā Krusta Jaunatne” (LSKJ) vadītāja.

mitejas Jauniešu nodaļā. Toreiz organizējam un vadījām pasākumu “Gumijnieku skrējieni” apkārt Pils parka dīķim un bezmaksas saldējuma dalīšanas akciju pilsētas iedzīvotājiem karstajās vasaras dienās. Tās bija idejas, kuras mēs, paši jaunieši, radījām un soli pa solim mācījāmies īstenot. To stundās skolā neiemācīja, bet organizācijā iegūtās kompetences esam izmantojuši ikdienā ļoti bieži,” stāsta Sigita, uzsverot, ka LSK Jauniešu nodaļa realizē idejas tādās jomās kā pirmā palīdzība, veselības veicināšana, sociālā integrācija, diskriminācijas un vardarbības mazināšana.

Jaunieši - izteiktāki individuālisti

LSKJ vadītāja norāda uz vairākām būtiskām problēmām, ar kurām saskaras, strādājot ar brīvprātīgajiem jauniešiem: “Fokusa trūkums ir pirmais, kas ienāk prātā, domājot par problēmām jaunatnes jomā. Tas “atnācis” kopā ar tehnoloģijām, kas rada brīnišķīgu komfortu daudzās sfērās un diemžēl arī atkarību no sociālajiem tīkliem. Atkarību, kas ir tikpat bīstama kā narkotikas, alkohols un pārdozēšanas gadījumā var novest līdz pat letālam iznākamam. Statistikas dati, arī sarunas ar ko-

■Sigita Skujiņa.

lēgiem psihologiem un citiem jaunatnes darbiniekiem atkal un atkal pierāda - esam pārkāpuši sliekšni, kur mentālā veselība īpaši lielum skaitam jauniešu ir zem “sarkanās līnijas”. Tas var novest pie depresijas un pat pašnāvības. Jūtu arī spriedzi starp paaudzēm. Sākot no sabiedriskā transporta, skolas, savas darba un beidzot ar valsts sistēmām un biznesa vidi. Spriedze ir

dabīgi izveidojusies, jo laiks, kurā paaudzes veidojušās, ir ļoti atšķirīgs,” stāsta Sigita, turpinot: “Vēl viens izteikts izaicinājums ir jauniešu zemā vēlme uzņemties atbildību, viņi ir izteiktāki individuālisti. Uzņemoties lielāku atbildību, jaunieši jūt apdraudējumu zaudēt laiku citām savām interesēm un nav gatavs “tērēt enerģiju” vienaudžu motivēšanai, ja var atrast veidu, kā, nerēķinoties ar citiem, radīt ietekmi. Populārs ir arī jautājums “kas man par to būs”, domājot par materiālu atlīdzību.”

Problēmas visur līdzīgas

Sigita, pusotru gadu dzīvojot ārpus Latvijas, galvenokārt Horvātijā, strādājot ar jauniešiem no dažādām Eiropas valstīm, secina, ka minētās problēmas jauniešiem ir līdzīgas. Viņa saredz risināju-

vasarā organizē starptautiskas jauniešu nometnes, Rīgā vada radošās darbnīcas bērniem īslaicīgās uzturēšanās mītnē, kur apmetušās ģimenes, kuras palikušas bez mājām. 2018. gadā Latvijas Sarkanā Krusta Jaunatnes brīvprātīgā darba veikšanā iesaistījās vairāk nekā 200 jauniešu.

mu: “Nepieciešams balanss starp tehnoloģisko un reālo pasauli. Tāpat ir vajadzīgas veselīgu uzskatu ģimenes, gudri skolotāji, jaunatnes nozares darbinieki un arī darba vide ar prasmīgiem līderiem, kas neizvirza skaitliskos rādītājus augstāk par cilvēku dzīvēm, kuriem “cilvēks pirmajā vietā” nav tikai sauklis, bet ir princips.” □

Būs Jauniešu nodaļa

Vecpiebalgas novadā Sarkanā Krusta organizācijai tiek veidota Jauniešu nodaļa, lai jau pavasarī jaunieši varētu piedalīties pirmās palīdzības sniegšanas sacensībās. Latvijas Sarkanā Krusta Vecpiebalgas nodaļas vadītāja **VELGA KALNIŅA** norāda, ka Jauniešu nodaļas tapšana ir procesā: “Vairāk nekā desmit jauniešu izteikuši vēlmi iesaistīties organizācijas darbā, viņi grib piedalīties pirmās palīdzības sacensībās. Strādājam, lai piesaistītu skolotāju un mediķi. Izveidojot nodaļu, jaunieši iegūs iespēju ne tikai piedalīties sacensībās, bet arī gūs pieredzi, lai iesaistītos citos pasākumos kā brīvprātīgie. Tā ir lieliska pieredze, priecājos, ka joprojām ir jaunieši, kuri gatavi darboties, nesaņemot par to atlīdzību. Brīvprātīgais darbs ir veids, kā jaunieši var gūt ieskatu dažādās jomās.”

V. Kalniņa vērtē, ka jaunieši kļūst arvien aktīvāki: “Viss dzīvē notiek cikliski. Ja pirms dažiem gadiem jaunieši neizrādīja pārāk lielu interesi par brīvprātīgo darbu, tad tagad šis jautājums aktualizējies. Jaunieši ir enerģiski un ieinteresēti.”

Gita Indra Bērziņa ir topošā LSK Vecpiebalgas Jaunatnes nodaļas līdere. Viņa jau aktīvi darbojas organizācijā kā brīvprātīgā: “Izveidojot savu nodaļu, mēs, jaunieši, varēsim ne tikai piedalīties pirmās palīdzības sacensībās, tā būs iespēja sagatavoties arī dažādām dzīves situācijām. Apgūsim noderīgas iemaņas un spēsim likt lietā, un, ja tas kādreiz būs nepieciešams, varēsim tās mācīt arī citiem.” □

Lappusi sagatavojusi **MADARA OZOLIŅA**

Iespējas ir, vajag meklēt

Platformas *brivpratigie.lv* mērķis ir attīstīt brīvprātīgā darba iespējas Latvijā, nodrošināt informācijas apmaiņu starp tiem, kuri vēlas veikt brīvprātīgo darbu, un brīvprātīgā darba organizētājiem, kā arī nodrošināt iespēju pieteikties brīvprātīgajam darbam.

Platformas projekta koordinatore **IEVA ARNDTE-KOKARE** norāda, ka jauniešu, kas vē-

las strādāt brīvprātīgi, ir aizvien vairāk: “Viņi novērtē, ka brīvprātīgais darbs var būt starts izvēlētajai karjerai - tas sniedz iespēju pamēģināt to, kas sirdij šķiet tuvs. Nenoliedzami, jaunieši kļūst sociāli aktīvāki un viņiem rūp līdzcilvēku, vides labklājība, tādēļ redzam zināmu vērtību un prioritāšu maiņu, kas sabiedrībai nāk tikai par labu.”

Brīvprātīgā darba veicējus visbiežāk meklē kultūras jomā,

sporta notikumu realizēšanai, kā arī sociālajā jomā. “No platformas skatupunkta redzam, ka visaktīvākie jaunieši ir vietās, kur par darbu ar viņiem ir stratēģiski padomāts. Ļoti veiksmīgi ar jauniešiem strādā Liepājā, kurā šobrīd caur *brivpratigie.lv* platformu reģistrējušies 218 aktīvi jaunieši, noteikti jāuzteic arī Jelgavas pilsētas pašvaldība un Daugavpils pilsētas pašvaldība, kas brīvprātīgo darbu ar jaunie-

šiem plāno ilgtermiņā. Tiesa, pašus aktīvākos jauniešus pamana līdzcilvēki. Katru gadu oktobrī tieši viņi var nominēt jauniešus godināšanai, lai Starptautiskajā brīvprātīgo dienā valsts mērogā varam pateikties par labajiem darbiem,” stāsta I. Arndte-Kokare. Pašreiz platformā reģistrējušies 3698 interesenti, no viņiem 2553 jaunieši vecumā līdz 25 gadiem. □

Brīvprātīgais darbs deva algotu amatu

■**DALĀS ZINĀŠANĀS.** Cēsniece un LSK Pirmās palīdzības un ārkārtējo situāciju projektu koordinatore Evita Zagorska sniedz pirmās palīdzības demonstrējumus, rādot, kā cilvēku bezsamanā ar normālu elpošanu novietot stabilā sānu pozā.

Foto: NO ALBUMA

EVITA ZAGORSKA Latvijas Sarkanajā Krustā kā brīvprātīgā sāka darboties jau 13 gadu vecumā. Nu Evita ir LSK Pirmās palīdzības un ārkārtējo situāciju projektu koordinatore.

Cēsniece Evita Zagorska pārliecināta, ka pusaudžu gados gūtā brīvprātīgā darba pieredze palīdzēja atrast ceļu līdz algotam darbam: “Kad dibinājām atjaunoto LSKJ Cēsu nodaļu, organizējām pasākumus, kaut arī īstas izpratnes, kā vajadzētu to darīt, mums nebija. Bet pamazām guvām izpratni, iemācījāmies piesaistīt sponsorus, veidot pasākumus, piepulcināt brīvprātīgos, attīstīt dažādas darbības jomas.”

Evita darbojas dažādos LSK darbības virzienos, bet vistuvākā ir pirmās palīdzības programma. “Izveidojām LSKJ Cēsu nodaļas pirmās palīdzības komandu, piedalījāmies sacensībās. Reiz pat izcīnījām uzvaru republikāniskajās sacensībās un Austrijā Eiropas līmeņa sacensībās pārstāvējām Latviju. Pamazām sāku trenēt ne tikai mūsu komandu, bet arī palīdzēju sagatavoties citu skolu komandām, bērnu dārzos un skolās stāstīju audzēkņiem par pirmās palīdzības pamatiem. Izveidoju un divus gadus trenēju pirmās palīdzības komandu Audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem Cēsīs, sniedzu arī pirmās palīdzības paraugdemonstrējumus publiskos pasākumos,” par brīvprātīgā darba aktivitātēm stāsta E. Zagorska, kura

pērn kļuva par sertificētu pasniedzēju, viņa vada mācības un izdot apliecības par pirmās palīdzības pamatkursu apguvi autovadītājiem, ieroču nesējiem, auklēm, uzņēmumu darbiniekiem.

“Kad vēl stažējos un gatavojos pasniedzēja sertifikācijas eksāmenam, saņēmu uzaicinājumu sākt algotu darbu Latvijas Sarkanajā Krustā. Nu manā pārziņā ir pirmās palīdzības sacensību organizēšana un nodrošināšana publiskos pasākumos,” norāda E. Zagorska. □

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā “Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma” atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra

UZZIŅAI

Korupcija (latīņu "corruptio" — bojāšana, uzpirkšana) ir dienesta stāvokļa izmantošana savtīgos nolūkos (savu vai tuvu cilvēku interesēs), kā arī amatpersonu pārkamība. Latvijas Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā korupcija tiek definēta kā "kukuļoša-

na vai jebkura cita valsts amatpersonas rīcība, kas vērsta uz to, lai, izmantojot dienesta stāvokli, savas pilnvaras vai pārsniedzot tās, iegūtu nepelnītu labumu sev vai citām personām". Korupcijai ir vairākas formas, piemēram, administratīvā korupcija, politiskā korupcija.

Jau 2004.gadā atbilstoši Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmai visām valsts pārvaldes un pašvaldības iestādēm bija jāizstrādā pretkorupcijas plāni.

2015. gadā ar Ministru kabineta rīkojumu "Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnēm 2015.-2020. gadam" tika apstiprinātas korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes turpmākajiem sešiem gadiem. Lai nodrošinātu pašvaldības amatpersonu un darbinieku lietderīgu un likumīgu rīcību ar pašvaldības mantu, pilnveidotu iekšējo pretkorupcijas sistēmu, novērstu iespējamo koruptīvo rīcību interešu konflikta si-

tuācijās, stiprinātu ētisku rīcību un uzvedību, pilnveidotu zināšanas par korupcijas novēršanas prasībām, kā arī veicinātu labas pārvaldības principu pašvaldības darbībā, domes apstiprinājušas korupcijas risku analīzes un pretkorupcijas pasākumu plānus. Noteikumi, piemēram, paredz, ka iestādei jānosaka korupcijas riskam pakļautās funkcijas, darbības jomas un arī amati institūcijā. Pēc korupcijas risku noteikšanas, analīzes un novērtēšanas jāizstrādā pretkorupcijas pasākumu plāns.

Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdētājs Gints Kaminskis atzinis, ka tas, ko pašvaldības var darīt korupcijas risku mazināšanai, ir normatīvā regulējuma sakārtošana.

Par izstrādātajiem plāniem pašvaldību vadītāju – **Elīnas Stapulones** (Priekuļu novads), **Haridija Venta** (Pārgaujas), **Aināra Šteina** (Līgatnes), **Elitas Eglītes**

Plānam jābūt kā barometram

(Amatas), **Indriķa Putniņa** (Vecpiebalgas novads)– viedokļi.

E.Stapulone: - Korupcijas novēršanas plāns ir daļa no kontroles sistēmas pašvaldībā. Pie tā tapšanas ļoti daudz strādājām, tas ir apjomīgs, detalizēts. Plānā noteikts, kas gada laikā jāmaina un jāievieš. Uz katra soļa jau var saskatīt korupcijas riskus. Strādājot pie plāna, riskus saskatījām arī tur, kur līdz šim pat nedomājām, piemēram, veidojot amatu aprakstu.

A.Šteins: -Esmu pārliecināts, ka tajās pašvaldībās, par kurām skatījām raksta medijā, visi korupcijas novēršanas plāni ir vislabākajā kārtībā. Perfekti izstrādāti. Negodprātīgu darbu neviens plāns neie robežos.

E.Stapulone: - Uzrakstīt plānu jau nav problēma, būtiski, kā to īsteno ikdienā.

A.Šteins: - Katrai institūcijai Latvijā, katrai pašvaldībai vajag plānu. Tā ir birokrātiskās sistēmas pastāvēšana. Tāpat arī korupcijas novēršanai Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (KNAB) vajag, lai visiem šāds plāns būtu. Vai plāns pasargās no negodprātīgas rīcības?

E. Stapulone: - Varbūt uzrādīs kādu risku, tam pievērsīsim uzmanību, samazināsim iespējamību.

I.Putniņš: - Plānam jāpalīdz ikdienas darbā deputātiem, pašvaldības darbiniekiem, pieņemot lēmumus. Ja ir šāds plāns, tā ieviešana ir katra pienākums.

H.Vents: - Katrai nodaļai, katram speciālistam uzrādīti riski.

Divi pašvaldības darbinieki dabūja maksāt sodu, jo viņi nebija rakstiski paziņojuši, ka viņiem varētu būt subordinācijas neieviešana, kas varētu neizslēgt koruptīvus riskus. Proti, vīrs un sieva strādā vienā nodaļā.

E.Eglīte: - Ja ir nosacījums masu medijos stāstīt, ka valstī ikvienā iestādē darbinieki strādā slikti un viņi noteikti ir korumpēti, agri vai vēlu tam daudzi sāk ticēt. Viņiem kļūst skaidrs, ka visās pašas neveiksmēs un neizdarībās ir vainojami tie korumpētie. Nevis pats nav sagādājis ziemei malku, bet vainīgi korumpētie ierēdņi valsts institūcijās un pašvaldībā. Man cilvēks stāsta, cik Latvijā slikti, bet, lūk, bijis Tenerifē, tur ir tik labi un lēts piens. Bet šis cilvēks uz Tenerifē aizbrauca no sliktās

Latvijas un varēja to atļauties. Ar dažādiem normatīvajiem dokumentiem cilvēku apziņā tiek iepatēta negatīva attieksme, sētas aizdomas. Nespēju to pieņemt. Ja stāstīsim, ka katrā iestādē ir profesionāli darbinieki, jā, viņi pieļauj arī kļūdas, bet godprātīgi dara savu darbu, ja atzīsim, ka ne visas mazās skolas ir sliktas, ja vērtēsim, kā darīt labāk, nevis tikai citādāk, arī cilvēku attieksme un noskaņojums mainīsies.

H.Vents: - Nesen man bija saruna ar cilvēku, kurš bija priecīgs, ka, redz, vienā pašvaldībā atkal nomainīts priekšsēdētājs. Jautāju, ko viņš nav izdarījis? Nē, nu viss jau notiek, daudz izdarījis. Bet kāpēc priecāties? Bija aizsēdējies, jaunais strādās citādi. Kā? Cilvēks teica, pārmaiņas vajag. Droši vien to pašu domājat par mani, jautāju. Nu ja. Bet kas nav izdarīts? Atbildes nebija.

A.Šteins: - Rodas jautājums, kam ir izdevīgi šādus viedokļus kultivēt. Kāpēc mēs valsts pārvaldes līmenī ļaujam sevi tā šautīt. Valstij tas dara kaitējumu – aizdomas, neticība, neuzticēšanās. Pašvaldībā viens cilvēks lēmumu nepieņem. Ja kāds rīkojies negodīgi, viņš jāsoda, bet vienas pašvaldības, viena ierēdņa ēna tiek mesta uz visiem. Ir izstrādāts korupcijas risku mazināšanas plāns, katram vadītājam, darbiniekam noteikta atbildība. Ja tāda plāna nebūtu, vai visi būtu negodīgi, izmantotu katru iespēju, lai gūtu kādu labumu? Cilvēki tādi nav. Ir vairāk jāuzticas. Jāuzticas labajai gribai attīstīt valsti. □

Pētījumi atklāj diagnozi

Latvijā korupcija joprojām ir viena no valsts attīstību kavējošām problēmām. To apstiprina gan Latvijā veiktie, gan starptautiskie pētījumi.

Pasaules ekonomikas foruma veiktajā novērtējumā "Globālās konkurētspējas indekss 2017–2018" Latvija ierindota 54.vietā (iepriekš ieņēma 49.vietu) no 137 valstīm, galvenos problēmfaktorus norādot: neefektīva valdības birokrātija, nodokļu likmes un nodokļu regulējums, kam seko korupcija, neadekvāti izglītots darbspēks, nestabila politikas veidošanas prakse un pieeja finansējumam. Ievērojot minēto, var secināt, ka korupcijas ietekmei ir samērā nozīmīga loma Latvijas konkurētspējas nodrošināšanā. Korupcija negatīvi ietekmē ekonomisko situāciju valstī: paplašinās "ēnu ekonomika", tiek grauti konkrēti tirgus mehānismi ("kropļota" tirgus konkurence), potenciālie investori zaudē uzticību konkrētās valsts attīstībai, veicinot sociālo nevienlīdzību.

2017.gada augustā vairāk nekā puse jeb 58% aptaujāto iedzīvotāju Latvijā uzskata, ka pašvaldības uzņēmumos pastāv korupcijas riski, liecina sabiedriskās domas pētījuma centra SKDS veiktā aptauja, kas tapusi sadarbībā ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru.

Tāpat 46% aptaujāto norādījuši, ka pašvaldībām nevajadzētu nodarboties ar uzņēmējdarbību, jo pašvaldību uzņēmumu vadošajos

amatos tiek iecelti cilvēki bez atbilstošas profesionālās pieredzes, 45% iedzīvotāju atzīmējuši, ka pašvaldībām visi resursi jāvelta saviem tiešajiem pienākumiem, savukārt 41% aptaujāto satrauc arī risks, ka pašvaldību pakalpojumi tiks subsidēti ar nodokļu maksātāju naudu.

2017.gada decembrī gandrīz četras piektdaļas Latvijas uzņēmumu uzskatīja, ka valstī ir izplatīta korupcija, bet tikai nepilna piektā daļa atzina to par problēmu savā biznesā, liecina "Eurobarometer" aptaujas dati. 76% aptaujāto Latvijas kompāniju atzinušas, ka korupcija valstī ir plaši izplatīta. Lietuvā tādu viedokli paudušas 80% aptaujāto kompāniju un Igaunijā - 52%, bet vidējais rādītājs visā Eiropas Savienībā sasniedz 67%.

Vienlaikus tikai 19% kompāniju Latvijā, 21% Lietuvā un 16% Igaunijā atzīst, ka korupcija sagādā problēmas viņu biznesā. Visaugstākais šis rādītājs ir Rumānijā - 85%, viszemākais Dānijā - 2%, bet visā ES tādu viedokli paudušas vidēji 37% aptaujāto kompāniju. 31% aptaujāto ES kompāniju uzskata, ka korupcijas dēļ pēdējo trīs gadu laikā nav uzvarējušas publiskajos iepirkumos. Latvijā tādu atbildi devušas 37% kompāniju, Lietuvā - 26% un Igaunijā - 29%.

2016.gada socioloģiskajā aptaujā "Sabiedrības viedoklis par korupciju", atbildot uz jautājumu, vai respondents personiski būtu ar mieru dot kukuli valsts amatpersonai, ja tas būtu būtiski viņa paša vai viņa radnieku interesēm un problēma tiktu atrisināta, 48,5% respondentu norādīja, ka nekādos apstākļos nedotu kukuli valsts amatpersonai, "vairāk nē nekā jā" - 22,2%, "vairāk jā nekā nē" - 14,4%, uz gatavību dot amatpersonai kukuli apstiprināši

atbildēja 8,9% respondentu.

KNAB 2016.gadā pasūtītajā uzņēmēju socioloģiskajā aptaujā, atbildot uz jautājumu, kādi, jūsuprāt, ir galvenie korupciju veicinošie apstākļi valsts un pašvaldību iestādēs, populārākās atbildes bija: draugu un paziņu būšana (9,2%); amatpersonu alkatība, mantrausība un savtīgums (7,2%); atbildības trūkums, nav valstiska domāšana (6,7%); birokrātija, procedūru sarežģītība (6,7%); atklātības, caurspīdīguma trūkums (6,2%); ekonomiskā situācija valstī (6%); korumpanti netiek reāli sodīti, nesodāmības apziņa (5,5%); kontroles trūkums, visatļautība (5,4%); augsti nodokļi, nesakārtota nodokļu sistēma (5,4%); bez korupcijas procesi lēni vai nenotiek vispār (4,9%); amatos ir neprofesionāli un nepiemēroti cilvēki (4,7%); amatpersonas, partijas cieši saistītas ar uzņēmējiem (4%); cilvēki paši piedāvā kukulus, ja dod, tad ņem (4%); tradīcija, tā pieņemta (padomju laika domāšana, kultūra (3,1%); nesakārtota likumdošana (atstāti caurumi, vieta interpretācijai) (3,1%); nabadzība, zems dzīves līmenis (2,5%); nav politiskās gribas apkarot korupciju, korupciju veicinoša vide (2,5%); iepirkumu necaurspīdīgums, nesakārtotība (2,3%); augstas izmaksas, kārtojot dokumentus, atļaujas (2,2%); augstāko amatpersonu piemērs (2,2%).

Korupcijas uztveres indeksā, kuru nosaka starptautiskā pretkorupcijas organizācija "Transparency International", 2016.gadā Latvija saņēma 57 punktus no 100, ieņemot 44.vietu starp 176 valstīm, kas bija augstākais vērtējums kopš 1998.gada. □

Biedrības "Sabiedrība par atklātību "Delna"" direktore LIENE GĀTERE:

- Ir pašvaldības, kurās attieksme pret korupcijas mazināšanas plāniem ir formāla. Plāns nav dokuments, ko apstiprina un noliek plauktā. Ir jābūt skaidram, kā tajā paredzēto iedzīvotājiem īsteno. Galvenā atbildība, protams, ir vadībai, bet jāiesaista ikviens darbinieks, lai plāns un tā izpilde būtu efektīvs. Jābūt skaidram, kā notiks kontrole.

Pašvaldības ir ļoti dažādas, tādēļ tās grūtāk uzraudzīt un novērst interešu konfliktus.

Politiski opozīcijas loma ir maza, vāja sabiedriskā kontrole – mediju uzraudzība, sabiedriskais aktīvs, nacionālo partiju vēlme sekot līdzi, kas notiek mazajās pašvaldībās. Arī politiskās konkurences trūkums noved pie stagnācijas un varas koncentrācijas. Ir pašvaldību vadītāji, kuri ilgus gadus ir amatos, viņus nenomaina. Ir riski, kas pastāv ne konkrētās pašvaldības, bet sistēmas līmenī. Institūcijas darbu var pakārtot kāda interesēs, ielikt amatos savus cilvēkus, uzpirkt medijus vai piedāvāt amatus opozīcijai,

tā monopolizējot varu. Sistēmas līmenī, ja ir daudz pašvaldību, ir grūtāk ar problēmām cīnīties.

Iespējams, mazajās pašvaldībās iedzīvotāji vairāk zina, kas tajās notiek, ko dara. Taču ir maza konkurence, un tā aizvien samazinās, trūkst cilvēkresursu un darbiniekiem pieredzes, piemēram, lai nodrošinātu kvalitatīvu iepirkuma procesu.

Daudz runāts par radniecīgām saitēm. Viens ir tas, ka iedzīvotāji to zina, taču risks pastāv, ir svarīgi, kā tas ir fiksēts, kā to novērst, kādi pasākumi tiek paredzēti. Piemēram, lai radnieki neņemtu vienu par otra atalgojuma pielikumu.

Ikvienā iestādē būtu vajadzīgi šādi plāni. Tie nav ieviešami vienā dienā, ar tiem jāstrādā, tos īstenojot, jāpalīdz novērst riskus. Ieguvēja būs sabiedrība – kvalitatīvāki, lētāki pašvaldības pakalpojumi.

Latvijas pašvaldību amatpersonas biežāk nekā citu Eiropas Savienības valstu kolēģi nonāk korupcijas skandālos, salīdzinot ar augstāka līmeņa amatpersonām. Iespējams, augstākstāvošās amatpersonas ir grūtāk saukt pie atbildības. Diemžēl ir problēmas, par kurām visi runā, bet neviens pie atbildības netiek saukts. 2017.gadā "Delna" veica pētījumu, un arī uzņēmēji stāstīja, ka problēmas nenolie dzami ir. □

Lappusi sagatavojuši **SARMĪTE FELDMANE**

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra